

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1916 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 6, i anledning av en av herr Byström inom andra kammaren väckt motion nr 1, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i villkoren för inträde vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola.

I en inom andra kammaren väckt motion, nr 1, har herr *Byström* *Motionen.* hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådan åtgärd, att »Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående prövning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897» måtte så ändras, att det vid här åsyftat seminarium gällande inträdesvillkoret: »begått Herrens nattvard» måtte utbytas mot det för folkskoleseminarium nu gällande inträdesvillkoret: »vara medlem av svenska kyrkan».

Beträffande de skäl, som av motionären anförts till stöd för berörda hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens första tillfälliga utskott, till vilket motionen hänvisats, har anført följande: »De författningar, som i föreliggande motion huvudsakligen äro föremål för överbägande, äro följande: *Andra kammarens första tillfälliga utskott.*

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 12 saml. 1 avd. 5 häft. (Nr 6.) 1

Kungl. Maj:ts stadga för folkskollärareseminarierna i riket den 29 januari 1886,

Kungl. Maj:ts stadga för statens folkskoleseminarier den 3 juli 1914, och

Kungl. Maj:ts stadga angående prövning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897.

Jämlikt ovannämnda stadga av 1886 (§ 32) fordras för inträde såsom elev vid folkskoleseminarium bland annat att ha »begått Herrens nattvard». Genom den 1914 utfärdade nya stadgan har detta villkor ändrats därhän, att i stället som inträdesvillkor stadgats att »vara medlem av svenska kyrkan».

Det är emellertid icke inträdesfordringarna för folkskoleseminarierna, som motionärens förslag avser, utan vissa fordringar för rätt att undergå prövning för anställning som lärare vid småskola m. m. Motionärens yrkande går nämligen därpå ut, att för sådan prövning måtte fordras att »vara medlem av svenska kyrkan», icke att ha »begått Herrens nattvard», såsom enligt hans uppfattning ovannämnda stadga av 1897 bjuder.

Motionären synes föreställa sig, att för inträde vid småskollärareseminarium gäller enligt denna stadga villkoret att ha begått Herrens nattvard. Men så torde icke vara förhållandet, ty dels gäller villkoret endast för undergående av prövning för anställning vid de läroanstalter, varom det här är fråga, dels kan det ifrågasättas, om detta villkor numera äger någon giltighet, alldenstund bestämmelsen härom hänför sig till 1886 års stadga, som i sin helhet blivit upphävd genom den nya seminariestadgan år 1914.

Då det emellertid visat sig, att missförstånd i denna fråga lätt kan ske, anser utskottet fördelaktigt, att den ifrågavarande bestämmelsen i Kungl. Maj:ts nådiga stadga den 28 maj 1897 kommer att tydligt hänföra sig till motsvarande bestämmelse i 1914 års seminariestadga.

Utan att ingå på motionärens utredning angående begreppen kyrka och frikyrka, vilken utredning icke har något inflytande på frågans bedömning, får utskottet på grund av det anförda föreslå, att andra kammaren för sin del ville besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring i Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående prövning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897, att det av bestämmelserna däri

tydligt framgår, att som villkor för undergående av i denna stadga omnämnd prövning fordras icke att ha »begått Herrens nattvard» utan att »vara medlem av svenska kyrkan».

Andra kammaren biföll sitt utskotts hemställan, varefter första kammaren, som delgivits andra kammarens beslut, remitterat ärendet till förberedande behandling av sitt första tillfälliga utskott.

För inträde såsom elev vid folkskoleseminarium enligt 1886 års seminariestadga § 32 mom. a fordrades att ha »begått Herrens nattvard». I § 2 mom. f av 1897 års stadga angående prövning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola föreskrives genom hänvisning till nämnda §, att elev vid *avgångsprövningen* skall uppfylla sagda villkor. Då 1886 års stadga avlöstes av 1914 års seminariestadga, föreskrevs, att inträdessökande till folkskoleseminarium skulle »vara medlem av svenska kyrkan». Någon motsvarande ändring gjordes däremot icke i 1897 års nyssnämnda stadgas § 2 mom. f. I följd härav måste hänvisningen i sistberörda § fortfarande anses gälla 1886 års folkskoleseminariernas vidkommande helt upphävda stadga. Härav följer i sin tur, att för avläggande av småskolläraryxamen fordras uppfyllandet av ett strängare villkor, än som ansetts bära föreskrivas för den, som önskar avlägga folkskolläraryxamen.

Den bristande överensstämmelse i avseende å fordringarne, som sålunda, enligt utskottets mening utan varje skäl, numera blivit rådande, har medfört den olägenheten för dem, som utan att ha begått Herrens nattvard bereda sig för småskolläraryxamen, att de nödgats hos Kungl. Maj:t begära dispens från ifrågavarande bestämmelse.

Då det måste anses önskvärt, att villkoren i nu ifrågavarande hänseende för rätt att avlägga avgångsexamen vid folkskoleseminarierna icke göras strängare än för inträde vid folkskoleseminarium, utan att full överensstämmelse mellan de i förevarande avseende gällande bestämmelser kommer till stånd, får utskottet hemställa,

att första kammaren, med biträdande av andra kammarens i ärendet fattade beslut, måtte för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring i Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående prövning vid under offentlig kontroll

Utskottet.

stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897, att det av bestämmelserna däri tydligt framgår, att som villkor för undergående av i denna stadga omförd prövning fordras icke att ha »begått Herrens nattvard» utan att »vara medlem av svenska kyrkan».

Stockholm den 2 mars 1916.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar *Hammar skjöld, Sandler, Oscar Olsson, Forssman, Magnusson, Gelin och Holm.*
